

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausunto
16.3.2020

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työlistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta, HE 12/2020 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön vastine valiokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin

TE-toimiston asiakastietojärjestelmä

KEHA-keskus on 3.3.2020 valiokunnalle antamassaan asiantuntijalausunnossa katsonut, ettei TE-toimiston asiakastietojärjestelmän rakennetta tulisi kuvata siten, että eritellään yksityiskohtaisesti rekisterit nimitasolla, kuten URA-järjestelmä ja sen osarekisterit. KEHA-keskuksen mukaan rekisterikokonaisuus tulisi pyrkiä kuvaamaan loogisella tasolla ja käyttää siitä käsitettä TE-hallinnon asiakkuuden hallintajärjestelmä, koska tällä hetkellä käytössä oleva URA-järjestelmä tullaan korvaamaan uudella järjestelmällä lähitulevaisuudessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa ensiksi, että nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen (HE 12/2020 vp) ehdotukset asiakastietojärjestelmästä sisältyivät myös aiempaan, keväällä 2019 eduskunnassa rauenneeseen hallituksen esitykseen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 62/2018 vp). Molemmissa hallituksen esityksissä asiakastietojärjestelmän rakenne (henkilöasiakasrekisteri, työnantajarekisteri, palveluntuottajarekisteri) kuvataan samalla tavalla kuin se on kuvattu tällä hetkellä voimassa olevassa laissa. KEHA-keskus ei esittänyt muutoksia asiakastietojärjestelmän rakennetta koskevaan säännökseen antaessaan lausunnon koskien hallituksen esitystä 62/2018 vp, vaan totesi asiakastietojärjestelmän eli ”URA-käytön” muutosten kustannuksia ja työ määrää arvioidessaan, että ”nykyjärjestelmiin tehtävät muutokset tulevat myös vaikuttamaan TE-digihankkeen asiakastietojärjestelmän suunnittelun aikatauluun”. URA-asiakastietojärjestelmä on edelleen käytössä ja tulee jatkossakin olemaan käytössä niin pitkään kuin uusi asiakastietojärjestelmä valmistuu.

Nyt käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä on valmisteltu yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Alusta alkaen KEHA-keskuksen tiedossa on ollut, että esitys koskee nyt käytössä olevaa URA-tietojärjestelmää ja että esitys on kiireellinen, koska hallituksen esityksen 62/2018 vp rauettua eduskunnassa on tärkeää saat-taa asiakastietojärjestelmää ja sen rekisterinpitäjiä sekä henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset yhteensopiviksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa mahdollisimman pian.

Kuitenkin vasta esitysluonnoksen lausuntokierroksella, 23.9.2019 antamassaan lausunnossa KEHA-keskus esitti lisättäväksi säännöstä, jossa rekisterinpitäjän

roolin lisäksi KEHA-keskuksen rooliksi määriteltäisiin omistajana kehittää ja ylläpitää julkisen työvoima- ja yrityspalvelun prosesseja, alustoja, sovelluksia, tietojärjestelmiä ja tietovarantoja sekä toimia myös näiden rekisterinpitäjänä. Tämän lisäksi KEHA-keskus katsoi, ettei laissa tai sen esitöissä tulisi eritellä yksityiskohdaisesti käytössä olevia rekistereitä ja järjestelmiä nimitasolla, kuten URA-järjestelmä ja sen osarekisterit, vaan asiakkuudenhallintajärjestelmä tulisi säädöksissä pyrkiä kuvaamaan loogisella tasolla ja käyttää säädösteksteissä käsitettä TE-hallinnon asiakkuudenhallintajärjestelmä. KEHA-keskus totesi myös, että esitysluonnoksen rajaaminen tällä hetkellä käytössä oleviin järjestelmiin jättää esimerkiksi pitkälle kehitetyn ja beta-versiona tuotantokäyttöön otetun Työmarkkinatorin kokonaan sääntelyn ulkopuolelle, ja esitti lisättäväksi säännöksen siitä, että asiakkuudenhallintajärjestelmän lisäksi / osana KEHA-keskus kehittää ja ylläpitää työnvälityksen palvelualustaa ja toimii työnvälityksen palvelualustan tietokantaan tallennettujen rekisteritietojen osalta rekisterinpitäjänä. Kyseiseen tietokantaan rekisteröidään kaikkien alustalle rekisteröityneiden tietoja riippumatta siitä, ovatko he työnhakijoina TE-toimistossa.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja KEHA-keskus kävivät syksyn aikana keskusteluja siitä, miten esitysluonnoksen jatkovalmistelussa edetään. KEHA-keskuksen esittämien ehdotusten arviointi vaikutti osaltaan siihen, että hallituksen esitystä ei voitu antaa eduskunnalle suunnitellussa aikataulussa viikolla 51. Arvioituaan asiaa työ- ja elinkeinoministeriö päätyi siihen, että asiakastietojärjestelmää koskeva lainsäädäntö valmistellaan kahdessa eri vaiheessa. Tämä on ollut KEHA-keskuksen tiedossa.

Ministeriö päätti ensi vaiheessa valmistella hallituksen esityksen, jolla tehtäisiin TE-toimiston asiakastietojärjestelmää koskeviin säännöksiin EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta johtuvat muutokset, ja joka koskisi tällä hetkellä käytössä olevaa URA-tietojärjestelmää. Tämä esitys (HE 12/2020 vp) on kiireellinen, sillä henkilötietojen käsittelyä koskevien kansallisten säännösten olisi pitänyt olla yhteensopivaa yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa 25.5.2018 mennessä, eikä näin ollen ole perusteltua enää viivyttää välttämättömien säännösmuutosten tekemistä. Keskeisimmät muutokset tässä esityksessä koskevat rekisterinpitäjyyttä ja rekisterinpitäjien keskinäistä vastuunjakoja sekä henkilötietojen käsittelytarkoitusten nykyistä tarkempaa määrittelemistä. Kuten KEHA-keskus asiantuntijalausunnossaan toteaa, esitetyillä muutoksilla selkeytetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä TE-toimiston asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjistä ja esitetyillä muutoksilla saatetaan käytännössä vallitseva tilanne vastaamaan lainsäädäntöä.

Suunnitteilla olevaa uutta asiakastietojärjestelmää koskevat säännösmuutokset edellyttävät huolellista arviointia ja vaativat aikaa. Toisessa vaiheessa yhdessä KEHA-keskuksen kanssa arvioidaan, minkälaisia muutostarpeita tulevaisuudessa käyttöön otettava uusi asiakastietojärjestelmä edellyttäisi lainsäädäntöön, ja valmistellaan esitys tarpeellisten säännösmuutosten tekemiseksi. Toinen lakihanke käynnistetään keväällä 2020.

Rekisterinpitäjät

TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus on asiantuntijalausunnossaan katsonut, että TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus tulisi määritellä TE-toimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjäksi, koska se käsittelee henkilötietoja myös muutoin kuin rekisterinpitäjän puolesta. TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksella on ilmoituksensa mukaan kaksi omaa asiakasryhmää, jotka eivät ole TE-toimiston asiakkaita: uraohjauksen asiakkaat ja ulkomailta työnhakunsa käynnistävät asiakkaat.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen hallinnollinen asema on haasteellinen arvioitaessa yleisen tietosuoja-asetuksen määrittelyä rekisterinpitäjästä ja henkilötietojen käsittelijästä, koska TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus on Etelä-Savon ELY-keskuksen yksikkö. ELY-keskukset eivät ole voimassa olevan lain mukaan TE-toimiston asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjiä eikä niitä myöskään ehdoteta tässä hallituksen esityksessä rekisterinpitäjiksi. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys on, että TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus hoitaa henkilötietojen käsittelijänä asiakaspalvelua TE-toimiston puolesta, mutta ainoastaan puhelimitse tai sähköisesti. Sekä työnhaun käynnistäminen että uraohjaus ovat tehtäviä, jotka pääsääntöisesti kuuluvat TE-toimistolle. TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus ei määrittele henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta ja keinoja, ja siksi se ei voi olla TE-toimiston asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Hallituksen esitystä valmisteltaessa asiasta on keskusteltu oikeusministeriön lausunnon antaneen asiantuntijan kanssa ja päädytty siihen, että TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus on henkilötietojen käsittelijä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 3 §:n mukaan *työ- ja elinkeinoviranomainen* voi tarjota *ammatinvalinta- ja uraohjausta* henkilöasiakkaan tukemiseksi ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehitymisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Voimassa olevan lain mukaan työ- ja elinkeinoviranomaisella tarkoitetaan sekä TE-toimistoa että TE-hallinnon asiakaspalvelukeskusta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n mukaan *työ- ja elinkeinotoimisto* voi tarjota henkilöasiakkaalle valmennusta, mm. *uravalmennusta* ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämisessä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämisessä. Jos TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen antama uraohjaus on 4 luvun 4 §:ssä tarkoitettua uravalmennusta, TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus antaa palvelun TE-toimiston puolesta. Jos taas kyse on 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ammatinvalinta- ja uraohjauksesta, se voi antaa palvelun joko TE-toimiston puolesta tai itsenäisenä toimijana.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työnhaun käynnistäminen tapahtuu joko verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa. Säännöksen mukaan *työ- ja elinkeinoviranomainen* voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ulkomailta työnhakunsa käynnistävät asiakkaat ovat TE-toimiston asiakkaita, vaikka henkilön verkkopalvelussa ilmoittamat tiedot teknisesti siirtyvät TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen muistilistalle asiakastietojärjestelmässä.

Ministeriö toteaa vielä, että mikäli TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen edellä mainitut kaksi asiakasryhmää olisivat pelkästään TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen omia asiakkaita, TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus olisi näiden asiakasryhmien osalta itsenäinen rekisterinpitäjä.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely

Tietosuojavaltuutetun toimisto on kiinnittänyt huomiota esityksessä ehdotettuihin, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä koskeviin käsittelyperusteisiin. Esitysluonnoksen lausuntoaikana tietosuojavaltuutetun toimisto ei huomauttanut asiasta.

Esityksessä terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevien tietojen käsittelyperusteeksi on määritelty yleisen tietosuoja-asetuksen 9.2 artiklan b ja h alakohdat.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on nyt asiantuntijalausunnossaan viitannut tietosuojasetuksen 9.2 artiklan g alakohdan ja tietosuojalain (1050/2018) 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto käsittelyperusteesta on asianmukainen. Hallituksen esitystä on perusteltua täydentää siten, että terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevien henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeksi on esityksessä mainittujen käsittelyperusteiden lisäksi tunnistettava myös tietosuojavaltuutetun toimiston ehdottamat säännökset.

Yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan arkaluonteisten, mm. terveyttä koskevien tietojen, käsittely on kiellettyä. Tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta, jos jotakin 2 kohdan a - j kohdista sovelletaan. Tietosuojasetus jättää näin ollen kansallista liikkumavaraa jäsenvaltioille. Tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely on sallittua, jos käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Tietosuojalain 6 §:ssä on käytetty liikkumavaraa säätämällä tilanteista, joissa erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely on sallittua. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa henkilöasiakasta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun tarjoamisen edellyttämät terveydentila- ja muut tiedot. Mainittua kohtaa esitetään täsmennettäväksi siten, että rekisteriin voitaisiin tallettaa sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle.

Terveystietojen käsittely on sallittua, jos käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä. Työllisyyden edistäminen on sellainen tärkeä yleistä etua koskeva syy, mikä oikeuttaa terveystietojen käsittelyn TE-palveluissa. Työnhakija-asiakkaan terveystietojen käsittely on tarpeen hänelle soveltuvien julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamiseksi. Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä. Julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämisspalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Henkilöasiakkaan palveluprosessiin voi liittyä myös asiantuntija-arviointeja. Jotta TE-toimisto voi tuloksellisesti hoitaa sille laissa säädetty tehtävät, sen on voitava käsitellä asiakkaidensa terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevia tietoja. Terveystietojen käsittely olisi oikeasuhteista tavoitteeseen nähden, sillä vain sellaiset välttämättömät tiedot, joilla on merkitystä henkilön työllistymisen kannalta, voitaisiin tallettaa asiakastietojärjestelmään.

Käyttöoikeudet

Tietosuojavaltuutetun toimisto on kyseenalaistanut, miksi asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksista esitetään säädettäväksi niin tarkkaan kuin esityksessä on ehdotettu. Esitysluonnoksen lausuntoaikana tietosuojavaltuutetun toimisto ei

huomauttanut asiasta. Jos asiaan olisi tuolloin kiinnitetty huomiota, esitysluonnosta olisi arvioitu uudelleen.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta. Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan *asianmukaisen turvallisuustason arvioimisessa on kiinnitettävä huomiota erityisesti käsittelyn sisältämiin riskeihin*, erityisesti siirrettyjen, tallennettujen tai muutoin käsiteltyjen henkilötietojen vahingossa tapahtuvan tai laittoman tuhoamisen, häviämisen, muuttamisen, luovuttoman luovuttamisen tai *henkilötietoihin pääsyn* vuoksi. Artiklan 4 kohdan mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, *ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita*. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) loppumietinnön (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 8/2018) liikkumavarataulukossa sivulla 55 todetaan, että kansallista liikkumavaraa on mahdollista käyttää 32 artiklan osalta ja että mahdollinen tarve seuraa erityislainsäädännöstä. Tietosuojalaissa, joka on yleislaki, asiasta ei ole säädetty, joten tässä hallituksen esityksessä ehdotetut käyttöoikeudet on arvioitava suhteessa yleiseen tietosuoja-asetukseen.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on ehdotettu tarkkarajaisia säännöksiä siitä, mikä taho myöntäisi käyttöoikeuden TE-toimiston asiakastietojärjestelmään ja kenelle käyttöoikeus voitaisiin myöntää. Ehdotuksen perusteena on se, että yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset eivät työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan ole riittävät henkilöasiakkaiden oikeussuojan kannalta. Kun kyseessä on asiakastietojärjestelmä, jonka käyttöön voi liittyä erittäin suuria riskejä, on perusteltua säätää käyttöoikeuksista erityislainsäädännössä. Yleisen tietosuoja-asetuksen säännös siitä, että henkilötietoja on käsiteltävä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, on riittämätön kattamaan TE-toimiston asiakastietojärjestelmän ja monialaisessa yhteispalvelussa käytössä olevan TYPPI-asiakasrekisterin sääntelyn. Yleinen tietosuoja-asetuskin antaa mahdollisuuden säätää asiasta toisin jäsenvaltion lainsäädännössä.

Asiakastietojärjestelmä on valtakunnallinen, ja se sisältää erittäin suuren määrän tietoja henkilöasiakkaiden terveydellisistä, sosiaalisista ja taloudellisista tilanteista sekä asiointista TE-palveluissa. Tietojen säilytysaika on voimassa olevan lain mukaan joko kaksi tai viisi vuotta, mitä nyt esitetään yhtenäistettäväksi siten, että kaikki tiedot poistettaisiin neljän vuoden kuluttua asiakkuuden päättymisestä. Useissa tapauksissa tiedot voidaan kuitenkin säilyttää pidempäänkin, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta. Koska arkaluonteisten tietojen volyymi on suuri ja asiakastietojärjestelmän käyttäjiä paljon, olisi välttämätöntä säätää käyttöoikeuksista tarkasti. Riski asiattomaan tietojen käsittelyyn on olemassa aina, kun kyseessä on valtakunnallinen asiakasrekisteri, joka pitää sisällään tietoja henkilöiden koulutuksesta, työhistoriasta, terveydentilasta, työttömyyden kestosta, tarjotuista palveluista ja muista asiakkuuteen liittyvistä seikoista.

KEHA-keskus ja TE-toimistot olisivat asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä, mikä tarkoittaisi sitä että 16 rekisterinpitäjää voisi antaa ohjeita henkilötietojen käsittelystä. Myös tästä syystä olisi tärkeää säätää käyttöoikeuksista kuten esityksessä ehdotetaan. Käyttöoikeuksien myöntäminen ja niiden ajan tasalla pitämisen yhden tahon – KEHA-keskuksen – tehtäväksi parantaisi henkilöasiakkaiden oikeusturvaa.

Hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää on asiantuntijalausunnossaan (HE 62/2018 vp) arvioidessaan palveluntuottajalle myönnettäviä käyttöoikeuksia todennut, että käyttöoikeusrajoitus on omiaan vahvistamaan henkilötietojen suojaa.

Tietosuojavaltuutetun toimisto pyytää täsmentämään, miksi ja mihin tarkoitukseen KEHA-keskuksen toimeksiannosta asiakastietojärjestelmän kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa oleva tarvitsee käyttöoikeudet. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisia perusteluja täydennetään ehdotettavan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 §:n 3 momentin osalta seuraavasti: KEHA-keskuksen henkilöstöllä ei ole nykyisin pääsyä eikä välineitä asiakastietojärjestelmän tietokantaan, joten tietokannan päivitys- ja korjaustarpeet hoidetaan toimeksiannolla ohjelmistotalon tai ylläpidosta vastaavan operointitahon kanssa. Esimerkiksi tietokannassa olevan virheellisen tiedon korjaustilanteessa KEHA-keskus antaa toimeksiannon ohjelmistotalolle, joka poistaa virheellisen tiedon. Järjestelmässä olevien virhetilanteiden selvittelyn suorittaa KEHA-keskuksen toimeksiannosta ohjelmistotalo tai operointia hoitava taho.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on kiinnittänyt huomiota myös esityksessä ehdotettuihin käyttöoikeuksien poistamiseen ja pyytää täsmennystä, poistetaanko käyttöoikeudet mistä tahansa syystä (esim. käyttäjä ei toteuta rekisteröidyn tarkastusoikeutta asianmukaisesti tai syöttää yksittäisen virheellisen tiedon). Ehdotetun säännöksen mukaan KEHA-keskuksen olisi poistettava käyttöoikeus muun muassa, jos asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja on käsitelty 4 a §:n 3 momentin, yleisen tietosuojasetuksen tai tietosuojalain vastaisesti. Ehdotetun säännöksen sanamuoto ”on poistettava” on tulkittava niin, että KEHA-keskuksella ei olisi harkintavaltaa asiassa, vaan vähäinkin säännösten vastainen toiminta voisi aiheuttaa sen, että henkilö menettäisi käyttöoikeuden. Esityksessä ei ole tarkoitettu, että käyttöoikeus tulisi poistaa, jos virheellinen toiminta olisi vain vähäinen tai tahaton ja asia olisi korjattavissa tai oikaistavissa. Jos ministeriön antamaa soveltamisohjetta ei katsottaisi riittäväksi menettelytavaksi, tulisi arvioida, muutetaanko esityksen ehdotus muotoon ”KEHA-keskus voi poistaa käyttöoikeuden”.

Tiedonsaantioikeudet

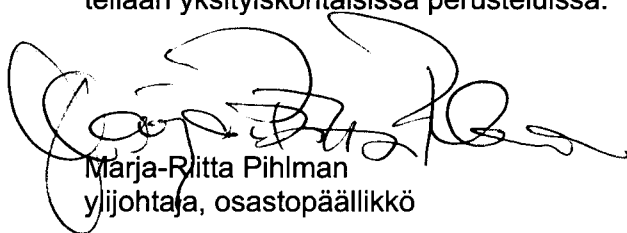
KEHA-keskus on asiantuntijalausunnossaan esittänyt, että työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (TYP-laki) 9 §:ään tulisi tehdä selkeämmät kirjaukset kuntien tiedonsaantioikeudesta. KEHA-keskus korostaa, että TE-palveluiden tuottamisessa ollaan enenemässä määrin edetty suuntaan, jossa eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyön määrä lisääntyy jatkuvasti ja siksi muuttunut tilanne tulisi ottaa huomioon myös lainsäädännön tasolla säätämällä tarkemmin tietojen luovutuksista/tiedonsaantioikeudesta. Uudenmaan ELY-keskus toteaa, ettei esityksessä ole ehdotettu muutoksia tiedonsaantioikeutta koskevaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään palveluntuottajan tiedonsaantioikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen tavoitteena on saattaa TE-toimiston asiakastietojärjestelmää ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset EU:n yleisen tietosuojasetuksen kanssa yhteensopiviksi, ei laajentaa tiedonsaantioikeuksia. Esityksen kiireellisyyden vuoksi voimassa oleviin säännöksiin on tarkoitus tehdä nyt vain välttämättömät muutokset. On ymmärrettävää, että toivomuksia tiedonsaantioikeuksien lisäämisestä esitetään yhteistyön parantamiseksi eri tahojen kanssa. Mahdollisten säännösmuutosten arviointi tulisi tehdä muussa yhteydessä ja harkiten, sillä TE-toimiston asiakastietojärjestelmä sisältää arkaluontoisia tietoja henkilöasiakkaiden terveydentilasta sekä sosiaalisesta ja taloudellisesta tilanteesta.

Kunnilla ei ole yleistä tiedonsaantioikeutta TE-toimiston asiakastietojärjestelmään talletetuista tiedoista. Kunnilla ei ole myöskään sellaista lakiin perustuvaa tehtävää, joka oikeuttaisi TE-toimiston asiakkaiden tietojen luovuttamista niiden käyttöön. Työ- ja elinkeinoministeriössä tällä hetkellä valmisteltavana olevaan lakiesitykseen työllisyyden kuntakokeilusta tulee sisältymään säännökset siitä, että kuntien virkamiehillä on kuntakokeilun aikana käyttöoikeus asiakastietojärjestelmään niiden asiakkaiden osalta, jotka siirtyvät TE-toimistosta kunnan asiakkuuteen.

Informatiiviset viittaukset

Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota esityksessä oleviin informatiivisiin viittauksiin yleiseen tietosuoja-asetukseen, tietosuojalakiin ja arkistolakiin. Oikeusministeriö toteaa, että pääsäännön mukaan yleissäädöksiin ei ole tarpeen viitata erityislainsäädännössä. Oikeusministeriö huomautti asiasta myös lausuntoaikana, minkä jälkeen asiasta keskusteltiin lausunnon antajan kanssa. Tuolloin todettiin, että kyseessä on suositus, mutta jos on tarpeen selvyiden vuoksi ottaa informatiivinen viittaus säännöksiin, niin voidaan tehdä, jos se perustellaan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Marja-Riitta Pihlman
yljohtaja, osastopäällikkö

Kirsti Haapa-aho
hallitussihteeri